Doesborgh Nieuws

Monumentenvereniging 15 april 1945 - Doesburg

Speciale uitgave

december 2021

Vijf bijzondere Doesburgse gevelopschriften

Doesborgh Nieuws

Contactblad van de Monumentenvereniging 15 april 1945
Speciale uitgave, december 2021

Van de voorzitter

Al in 2016 stelde de Monumentenvereniging op aangeven van ons lid Bert Stulp een projectgroep in om zich te buigen over de vooroorlogse monumentale gevelopschriften in onze stad.

Omdat we ons realiseerden dat het niet alleen om de monumentale opschriften en panden zou gaan, maar net zo goed over de bewoners van die panden hebben we de samenwerking gezocht met de historische vereniging Stad en Ambt Doesborgh.
Een kleine projectgroep werd benoemd, aanvankelijk bestaande uit Carel Rensing namens Stad en Ambt Doesborgh, Harm Claus namens de Monumentenvereniging en Bert Stulp (lid van beide verenigingen) als initiatiefnemer en voorzitter.
De projectgroep maakte als eerste een inventarisatie van nog bestaande, zichtbare monumentale gevelopschriften. Uit deze inventarisatie is een aantal panden geselecteerd. Hierbij is gekeken naar de geschiedenis van het pand, de functie en de bewoners.

Als eerste is het pand aan de Heilige Geeststeeg met het kenmerkende opschrift Stoomkoffiebranderij en het bijbehorende pand van de kruidenierswinkel van W. van den Bold aan de Koepoortstraat 25 uitvoerig onderzocht en beschreven. Dat verhaal publiceerden wij al in Doesborgh Nieuws nr. 64 van oktober 2017.
Het bleek zo'n tijdrovende klus dat Carel Rensing en Harm Claus zich gedwongen zagen zich terug te trekken.

Maar Bert Stulp had de smaak van dit soort research helemaal te pakken en is doorgegaan met het onderzoek naar en het beschrijven van vier andere Doesburgse panden: de Doesburgse Moppen aan de Koepoortstraat, de Garage aan de Meipoortstraat, de Kano Rijwielfabriek in de Gasthuisstraat en de Graanhandel van A.J. Brus in de Boekholtstraat.

Wij menen dat het materiaal zo interessant is voor u, onze leden, dat het de moeite waard zou zijn om de vijf stukken samen te brengen in een speciale uitgave van Doesborgh Nieuws. Daarom heeft op ons verzoek Wieneke Weusten zich als eindredacteur over de zeer diepgravende en door Bert Stulp grondig onderzochte geschiedenissen gebogen om de artikelen voor ons leesklaar en drukklaar te maken.
En tenslotte heeft Rinus Rabeling, voorzitter van Stad en Ambt Doesborgh, zeer veel werk verzet om het gevonden beeldmateriaal in presentabele vorm en resolutie te vinden en de opmaak van dit blad gereed te maken.

Wij zijn Bert, Wieneke en Rinus heel veel dank verschuldigd voor de bergen werk die zij geheel belangeloos verzet hebben. En wij zijn zo enthousiast over dit eindresultaat dat we het u graag als speciaal cadeautje vanwege ons zestigjarig bestaan aanbieden.
We wensen u er veel lees- en kijkplezier mee.

Peter van den Brandhof

Van links naar rechts Bert Stulp, Wieneke Weusten en Rinus Rabeling. Foto: Henk van den Heuvel.

Colofon

Onderzoek en tekst: Bert Stulp
Redactie: Wieneke Weusten, Rinus Rabeling (Historische Vereniging Stad en Ambt Doesborgh)
Vormgeving en beeldresearch: Rinus Rabeling

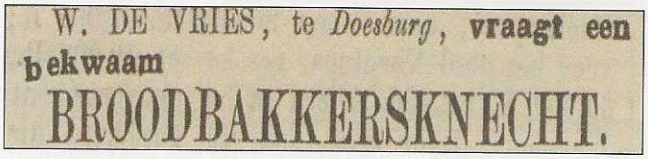

Doesburgsche Moppen in de Koepoortstraat

In één van de belangrijkste straten in de binnenstad van Doesburg, de Koepoortstraat, staat een pand dat vooral opvalt door het opschrift op de gevel: 'DOESBURGSCHE MOPPEN'. Dit in oorsprong laatgotische huis van omstreeks 1500 is een blikvanger door zijn rood geverfde bakstenen gevel. Oorspronkelijk kende dit pand een trapgevel met drie korfboognissen, waarvan de middelste hoger was. Toen aan het begin van de negentiende eeuw de trapgevel gesloopt werd en vervangen werd door een lijstgevel verdween ook het bovengedeelte van de middelste nis met zijn boogafsluiting.
Vanaf 1859 is het pand een bakkerij geweest, aanvankelijk uitsluitend voor brood. Later rond 1885, toen ook banket werd verkocht, werd op de begane grond een winkelpui aangebracht.

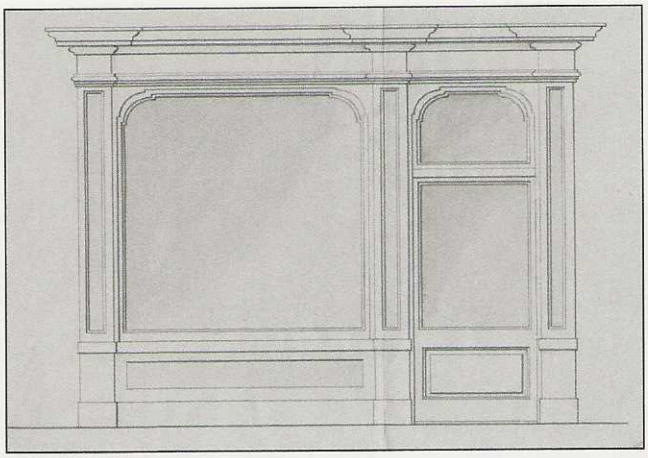
Willem de Vries

Op 7 juli 1859 trouwt de dertigjarige Willem de Vries, een bakkerszoon uit Oosterbeek, met Maria van Raaij, een bakkersdochter uit Doesburg. Hij vestigt zijn bakkerswinkel in de Koepoortstraat 12 in Doesburg. De zaken gaan kennelijk goed, want op 21 januari 1873 plaatst hij een advertentie in de Arnhemsche Courant waarin hij een broodbakkersknecht vraagt. Toch verkoopt hij tien jaar later zijn bakkerszaak aan Albert Maandag.

W. DE VRIES, te *Doesburg*, **vraagt een bekwaam**
BROODBAKKERSKNECHT.

Opeenvolgende bakkers:

Willem de Vries	1859-1883
Albert Maandag	1883-1887
Teunis Remmelink	1887-1920
Gerrit Jan Remmelink	1920-1922
Hendrik Wentink	1923-1940
Jo Wentink-Remmelink	1940-1942
Jan Willemsen	1942-1969
Johan Koster	1969-1979

De nieuwe winkelpui van 1885.

Albert Maandag

Deze bakker breidt het assortiment uit met banket. Hij is de eerste brood- én banketbakker in de Koepoortstraat 12. Voor zijn banket heeft hij een grotere etalage nodig. Die aanpassing laat hij in 1885 uitvoeren door aannemer Koobs. Al in 1887 verkoopt hij de zaak weer en vertrekt hij naar Dieren.

ST. NICOLAAS.

A. MAANDAG, Banketbakker,

Koepoortstraat, Doesburg,

bericht zijnen geachten begunstigers, dat hij vanaf heden met zijn ÉTALAGE gereed is.

Alle bestellingen voor het

St. NICOLAASFEEST

worden stipt uitgevoerd; vooral wordt de aandacht gevestigd op de keurige

Banketletters,

die door mij worden geleverd.

Onder minzame aanbeveling.

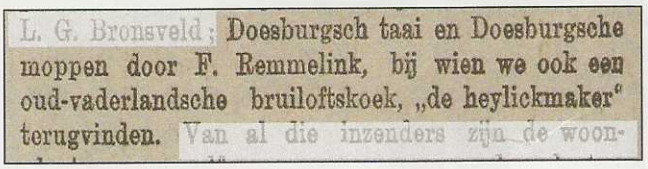
Graafschapbode, 1 december 1883.

Teunis Remmelink

Het is de 26-jarige Teunis Remmelink die de winkel overneemt. Hij heeft de zaak 35 jaar geleid en heeft in die periode verschillende prijzen in de wacht gesleept. Maar zijn belangrijkste producten waren toch wel de Doesburgsche Moppen, waarvan het recept zorgvuldig geheim gehouden werd. Dit zeer succesvolle product prijkte dan ook prominent op de gevel.
Op de kroonlijst stond EENIG ADRES VOOR DE ECHTE en daaronder op de rode baksteen van de gevel DOESBURGSCHE MOPPEN. De gevel was rijk voorzien van andere reclame uitingen zoals voor Droste bonbons en dessertchocolade van de firma A. Driessen, of bonbons en chocolade van de firma De Bont & Leijten.
Op zijn etalageruit het opschrift: De Echte Doesburgsche Moppen, aangevuld met in trommeltjes en pakjes.

Sinterklaasintocht vóór 1920. Foto Stadsarchief Doesburg.

L. G. Bronsveld; Doesburgsch taai en Doesburgsche moppen door F. Remmelink, bij wien we ook een oud-vaderlandsche bruiloftskoek, „de heylickmaker" terugvinden. Van al die inzenders zijn de woon-

Nieuws van den Dag, 27 juli 1894.

Teunis bedacht ook andere nieuwe bakproducten zoals de Doesburgsche taai en een oud-vaderlandsche bruiloftskoek 'de heylickmaker', zoals we kunnen lezen in het Nieuws van den Dag van 27 juli 1894. Het recept van de Doesburgsche Moppen hield hij zorgvuldig geheim. Hij gaf het slechts door aan zijn zoon.

Gerrit Jan Remmelink

Eén van de zonen van Teun Remmelink, Gerrit Jan (gewoonlijk Jan genoemd) nam de zaak in 1920 over maar vertrok alweer in 1922 en wel naar de Gouden Karper in Hummelo. Hij heeft in die korte tijd daarom niet zijn stempel op de zaak kunnen drukken. Op de website van hotel-café-restaurant De Gouden Karper lezen we over Gerrit Jan het volgende:

'Op 14 juni 1922 wordt de vergunning overgeschreven ten name van G.J. Remmelink voorheen banketbakker en traiteur uit Doesburg. G.J. Remmelink had als bijnaam 'De Krent' hetgeen niet was bedoeld omdat hij krenterig was. Op school had hij een hekel aan de Franse les en kwam daar regelmatig nors de klas binnen. Hij werd daarom 'la Crainte' genoemd wat betekent 'de vrees' (van de klas). De Krent heeft met medewerking van zijn vrouw H. Remmelink-Wentink (die de leiding over de keuken had) het bedrijf geleid van 1922 tot 1962. Hij kocht in 1930 De Gouden Karper en onder zijn supervisie werd de grote feestzaal gebouwd (1930), de dependance (1934), werd een slaapkamer verbouwd tot Eetzaal 2 (1937), werd een aan de weg gelegen schuur veranderd in conversatiezaal, nu Eetzaal 3 (1951). Tot slot kocht hij in 1960 de naast gelegen oude lagere school, om op de speelplaats een nieuwe zaal te bouwen grenzend en aansluitend aan het gehele complex.'

Hendrik Wentink

In 1923 nam Hendrik Wentink, de zwager van Gerrit Jan Remmelink de zaak waar. Hij kocht de bakkerij in 1925. Wentink deed niet onder voor zijn succesvolle voorganger Teun Remmelink en adverteerde met één van zijn bekroonde producten: sucade- en kandijkoek.
Op de winkelruit liet Hendrik Wentink de reclame voor de Doesburgsche Moppen staan maar hij haalde de toevoeging in trommeltjes en pakjes weg. In 1938 ziet hij een mogelijkheid om zijn bedrijf uit te breiden met een kokerij. Maar na twee jaar, vlak voor de oorlog overlijdt Hendrik. Zijn vrouw zet na diens overlijden in 1940 de zaak voort, maar in 1942 stopt ook zij met de winkel en de kokerij.

Het pand omstreeks 1925 ten tijde van Hendrik Wentink. Op de voorgrond de bakkersknecht van Wentink. Foto: coll. Henk ten Zijthoff.

H. WENTINK, t/o Tramstation, DOESBURG
HET adres voor de echte
Doesburgsche Moppen
en de met goud bekroonde 16481
Sucade- en Kandijkoek.

Graafschapbode, 23 mei 1930.

Banketbakkerij - Kokerij H. WENTINK
KOEPOORTSTRAAT 12 – DOESBURG
Giro 189521 Telef. 363
Doesburg, 19
NOTA voor

Het brief- en factuurhoofd van Hendrik Wentink met de toevoeging 'kokerij' in 1938.

Jan Willemsen

De bakkerij annex kokerij werd eind 1940 overgenomen door de in Drempt geboren Jan Willemsen. Jan had veertien jaar ervaring opgedaan bij een bakkerij in Apeldoorn en was bedrijfsleider bij bakkerij Maandag in Dieren geweest. De oorlogsjaren waren vanzelfsprekend moeilijke jaren, maar na de oorlog nam Jan voortvarend de uitbreiding van zijn bedrijf ter hand. Op 1 november 1946 plaatste hij een advertentie in de Graafschapbode waarin hij een flinke bakkersbediende vroeg.

GEVRAAGD zoo spoedig mogelijk:
EEN FLINKE
BAKKERSBEDIENDE
intern.
Banketbakkerij en Kokerij
J. WILLEMSEN, Doesburg
Koepoortstraat 12.

Graafschapbode, 1 november 1946.

Eind 1949 breidde hij zijn bedrijf uit met een 'lunchroom met verlof B', zoals het werd vermeld in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Deze lunchroom werd gevestigd in het naastliggende pand Koepoortstraat 8/10, dat hij speciaal hiervoor had gekocht.
Toen op 26 januari 1952 de nieuwe IJsselbrug geopend werd door koningin Juliana greep Willemsen de kans om zijn vakmanschap te tonen. Samen met zijn bakkersknecht maakte hij een schaalmodel van de brug in suikerwerk en plaatste die in zijn etalage, waar immers de koningin en haar gevolg langs zouden komen op hun weg naar het gemeentehuis. Trots poseerde het tweetal naast het pronkstuk van suikerwerk. In november 1954 heropende Willemsen zijn geheel gemoderniseerde winkel en in 1956 werd weer een onderdeel aan het bedrijf toegevoegd.

Trots poseert Jan Willemsen met zijn bakkersknecht bij het fraaie suikerwerk van de nieuwe brug ter gelegenheid van de opening in 1952.

BANKETBAKKERIJ EN KOKERIJ
J. WILLEMSEN
KOEPOORTSTRAAT 12

Doesburg, November 1954.

L.S.,

Hierbij hebben wij het genoegen U mede te delen, dat wij op Vrijdag 12 November a.s. des namiddags 2 uur onze geheel gemoderniseerde winkel hopen te heropenen.

Hoogachtend,
J. WILLEMSEN

In het pand van de lunchroom begon Willemsen toen een ijssalon en later bereidde hij ook zijn eigen ijs, dat al snel bekendstond als het lekkerste dat in heel Doesburg en de wijde omgeving was te krijgen. Willemsen was van vele markten thuis. Naast zijn werkzaamheden in de banketbakkerij, de lunchroom, de ijssalon en de kokerij maakte hij ook zelf bonbons, wat blijkt uit het bonbonzakje ter ere van het huwelijk van Beatrix en Claus in 1966, met onderaan de tekst: specialist in eigen fabricaat bonbons. In 1969 deed Willemsen de banketbakkerij over aan Johan Koster, maar de ijssalon dreef hij nog tot 1976.

Het speciale bonbonzakje ter ere van het huwelijk van Beatrix en Claus in 1966.

De banketbakkerij van Willemsen in 1965, een paar jaar voor de overname door Johan Koster. Foto: Stadsarchief Doesburg.

Johan Koster

In de banketbakkerij heeft Koster niet veel veranderd. Evenals zijn voorganger was hij een zeer gedreven banketbakker. Hij maakte zelf bonbons en andere chocolade artikelen evenals de vermaarde Doesburgse Moppen volgens het oude, geheime recept. In 1979 kwam er een mooi banketbakkersbedrijf vrij in Zeist. Omdat hij en zijn vrouw toch weer graag de kant van Utrecht op wilden, heeft hij deze kans met beide handen aangegrepen en het bedrijf te koop gezet. Een kunstenaar heeft het pand daarna gekocht en er in 1999 de galerie Buon-a-Parte gevestigd. Later verhuurde hij de ruimte aan een tweetal Italiaanse restaurants: Piccola Sardegna en Vallermosa. Bij de afronding van deze bijdrage is Proeverij de Stadstuin erin gevestigd.

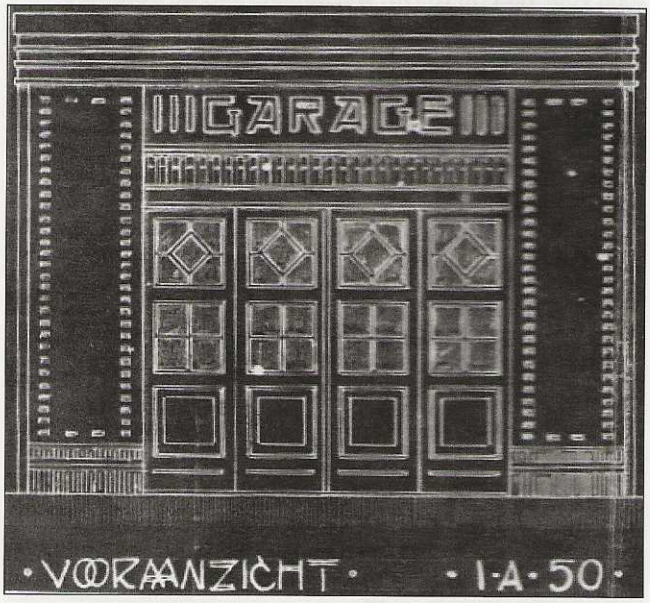
Garage Knaap v/h Van der Kolk in de Meipoortstraat

Het pand

De bouwstijl van het pand aan de Meipoortstraat 23, in 1922 gebouwd in opdracht van Lambertus van der Kolk naar ontwerp van de Doesburgse architecten Bloemendaal en De Wolf, kan met enige reserve als Amsterdamse School getypeerd worden.
De gevel is opgebouwd uit een licht verdiept veld rondom een winkelpui. Deze pui wordt geflankeerd door twee gemetselde penanten waarin als versiering ritmisch iets dieper liggende baksteenkoppen zijn opgenomen. In de linker penant is bovendien een hardstenen gedateerde gevelsteen opgenomen met uitgespaarde tekst:

DE EERSTE STEEN GELEGD
DOOR
C.J.J.v.d.Kolk
7 JAN. 1922.

Het metselwerk boven de pui laat het in bakstenen gemetselde woord GARAGE zien.
In 1982 werden de inrijdeuren vervangen door een aluminium pui die op haar beurt in 2011 werd vervangen door een nieuwe houten pui met bovenlicht.

De toegangsdeuren van de garage zoals die in 1922 door de architecten Bloemendaal en De Wolf waren bedacht. Afbeelding: archief Jaap Scheltes.

Het huwelijk

Cornelis Johannes Jacobus van der Kolk was de zevenjarige zoon van de oprichter Lambertus van der Kolk. Deze Lambertus kwam In 1906 vanuit Tiel naar Doesburg. In 1911 vestigde hij daar een bedrijf voor de verkoop en reparatie van fietsen. Hij trouwde Johanna Berendina van Rijswijk de Leeuw uit Opheusden. Zij was de middelste uit een gezin van vijf kinderen. Als kind kwam zij al in Doesburg wonen. In Doesburg woonde namelijk een oom en tante van haar die kinderloos waren.

Het bedrijf

Lambertus had zijn oog laten vallen op een pand aan de Meipoortstraat B 354, met het huidige nummer 18. In eerste instantie kreeg hij van de gemeente Doesburg geen toestemming om zich daar te vestigen. Later kennelijk wel want in 1917 staat hij met zijn rijwielhandel in het telefoonboek. Vanuit de Meipoortstraat 18 verhuisde Van der Kolk zijn bedrijf naar de Ooipoortstraat. Het repareren van fietsen vond hij echter te beperkt. Zijn belangstelling ging vooral ook uit naar motoren. Daarvoor had hij in zijn werkplaats aan de Ooipoortstraat nog voldoende ruimte. Maar hij wilde meer! Hij wilde ook automobielen gaan herstellen, verhuren en/of verkopen. Het pand in de Ooipoortstraat was daar echter niet geschikt voor. En dus moest er een nieuwe garage worden gebouwd. In 1922 ging de wens van Lambertus in vervulling. Hij kocht in de Meipoortstraat schuin tegenover zijn eerste pand een stuk grond waarop hij zijn wensen kon realiseren (nu nummer 23). Helaas sloeg nauwelijks een jaar later het noodlot toe. Het huwelijk tussen Lambertus van der Kolk en zijn vrouw Johanna de Leeuw hield geen stand. Lambertus werd beticht van overspel. Er volgde in 1923 een scheiding en Van der Kolk deed afstand van zijn bedrijf. Hij vertrok naar Düsseldorf. Johanna werd eigenaar en Petrus Heins, de bedrijfsleider, zorgde ervoor dat het bedrijf gewoon door bleef draaien. Al spoedig daarna, op 28 mei 1925, trouwde Johanna de Leeuw, die zich inmiddels Johanna van Rijswijk de Leeuw liet noemen, met Dirk Jan Knaap. In 1926 droeg Johanna officieel het eigendom van het bedrijf over aan haar nieuwe echtgenoot. In 1928 bedenkt Dirk Jan Knaap een nieuwe naam voor zijn bedrijf: D.A.M.E.R. (*Doesburgsche Auto-, Motor- en Rijwielhandel*) met daaronder v.h. v.d. Kolk. Slechts één automerk staat op het briefhoofd INDIAN.

Doesburgsche Rijwielhandel
en Reparatie-Inrichting.
Agentschap der Fongers Rijwielen.
Ontvangen: Een ruime keuze
ELECTRISCHE ZAKLANTAARNS,
in 30 verschillende modellen en prijzen **vanaf 65 cent.**
Zeer aan te bevelen voor Rijks- en Gemeente-Veldwachters.
Ook worden alle soorten Batterijen binnen korten tijd geleverd. — Zeer concurreerend.
Beleefd aanbevelend,
Meipoortstraat. **L. J. v. d. KOLK,**

De rijwielhandel van Lambertus van der Kolk was bij de start in 1911 gevestigd op Meipoortstraat 18.
Graafschapbode, 2 september 1911.

DOESBURGSCHE AUTO-, MOTOR- EN RIJWIELHANDEL
Telefoon 80 — v.h. v. d. Kolk. — Doesburg
- FONGERS - - INDIAN - NED. KROON
STALLING — REPARATIE — VERHUUR
DOESBURG, 27 Februari 19 28
Rekening voor De Christelijke School bij de Wal te Doesburg

Doesburgsche Auto-, Motor- en Rijwielhandel
D. A. M. E. R.
voorh. v. d. KOLK
Ooipoortstraat 118 — Telephoon 80
Garage: Meipoortstraat 15.
Verhuurinrichting van Automobielen.
Billijk tarief.
Stock Auto Banden.
Agent der Fongers Rijwielen.
INDIAN MOTORRIJWIELEN.
In voorraad prima Engelsche Rijwielen.
Concurrentie onmogelijk 77947

Graafschapbode, 9 september 1928.

„D. A. M. E. R."
Telef. 286 - D. J. KNAAP - Doesburg
bericht hiermede, dat de straten weder berijdbaar zijn, en alle Auto's weder bij zijn Garage aan kunnen komen.

Graafschapbode, 6 december 1935.

Postgirono; 143355.

DOESBURGSCHE AUTO-, MOTOR- en RIJWIELHANDEL

Telefoon 80 — v.h. v. d. KOLK — Doesburg

FONGERS - MAGNEET - NED. KROON

STALLING — REPARATIE — VERHUUR

FORD- en CITROËN AUTOMOBIELEN

DOESBURG. Januari. 1933.

D. J. KNAAP

Doesburgsche Auto-, Motor- en Rijwielhandel

Telefoon 286 v.h. v. d. KOLK Doesburg

FONGERS - GAZELLE - MAGNEET

STALLING REPARATIE VERHUUR

FORD-, OPEL- en CITROËN AUTOMOBIELEN

POSTGIRO No. 143355

DOESBURG, October. 1938.

Uitbreiden

In 1931 kocht Knaap het pand Meipoortstraat 25, waar tot dan toe door de verkooporganisatie De Automaat petroleum en later ook benzine werd verkocht.
In 1933 verschijnen de merken FORD en CITROËN op het briefhoofd en in 1938 is het dealerschap nog verder uitgebreid. Bovendien plaatst Dirk Jan Knaap zijn naam prominent bovenaan. Hij timmert aan de weg en het aantal merken auto's waarvan hij dealer is breidt zich gestaag uit. In 1943 is Citroën uit het assortiment verdwenen en ingeruild voor D.K.W. Knaap heeft nu ook weer een dealerschap voor motoren verkregen.

De vooroorlogse takelwagen van de firma D.A.M.E.R.
Foto: familiearchief Van der Kolk.

In 1942 kwam ook het pand aan de andere kant van de garage vrij. Het ging nu om Meipoortstraat 21. Dit was een bedrijfspand met een woning. Knaap kocht het van de firma Wed. B. Revelman. Hij had behoefte aan bedrijfsruimte en hij kon op die manier naast de zaak wonen. In de woonkamer vestigde hij zijn kantoor en het bedrijfsgedeelte van nummer 21 werd showroom voor de autoverkoop.

Het pand van de firma Wed. B. Revelman.
Foto: archief Jan van Bakel Jevaba, Doesburg.

Na de oorlog gooide Knaap het roer drastisch om. De fietsenbranche stootte hij af. Op het briefhoofd werd rijwiel doorgestreept en in handschrift werd Austin-dealer toegevoegd. Dit automerk heeft het bedrijf gehouden tot de sluiting in 1976.
Toen de rijwieltak was afgestoten, moest er ook iets aan de naam van het bedrijf veranderen. De R uit de naam D.A.M.E.R. stond immers voor 'Rijwielhandel'. Toch was deze naam in Doesburg zo ingeburgerd dat het commercieel niet handig zou zijn om dit te veranderen. Dat zou alleen maar verwarring kunnen veroorzaken. Daarom werd voor dit probleem een creatieve oplossing gezocht. De naam werd gewoon gehandhaafd, alleen kreeg de R een andere betekenis namelijk 'Reparatie inrichting'.

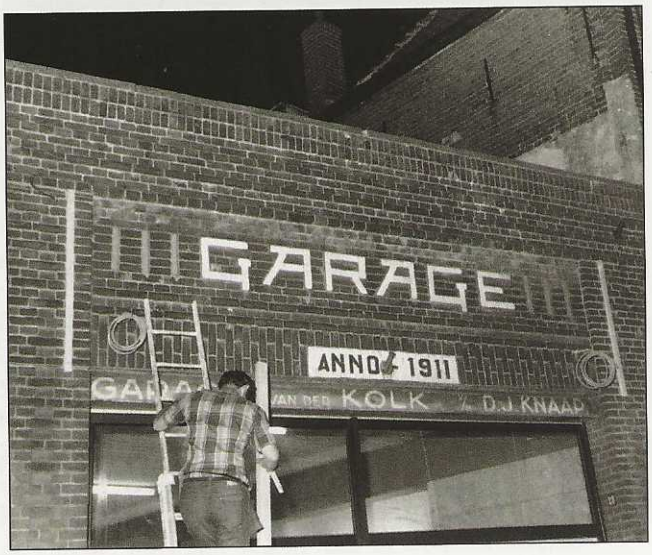
De officiële naam luidde vanaf dat moment *Doesburgsche Auto-, Motorhandel en Reparatie inrichting*. Het dealerschap van andere automerken werd allengs minder. Alleen voor de auto's van het merk Austin bleef Knaap dealer tot aan de sluiting in 1976. Op pagina 10 ziet u een still uit een film over Oud-Doesburg. De heer Knaap staat bij een gerepareerde Austin van een klant in 1951.

Nieuwe eigenaar

Na het bedrijf 31 jaar als eigenaar te hebben geleid overleed Knaap in 1956 aan een slopende ziekte. Hij was toen 64 jaar. Het bedrijf werd overgenomen door zijn stiefzoon Cornelis van der Kolk. Op de achtergrond was echter nog steeds Johanna van Rijswijk de Leeuw actief in het bedrijf. Zij was de ex-echtgenote van de oprichter van het bedrijf, de weduwe van Dirk Jan Knaap en de moeder van de 'nieuwe' eigenaar. Ook nadat haar zoon de zaak had overgenomen deed zij achter de schermen nog veel administratieve werkzaamheden zoals het aanvragen van vergunningen. Toen Cornelis van der Kolk in 1956 op 41-jarige leeftijd, de garage overnam van wijlen Dirk Jan Knaap, moest de gevel opnieuw van belettering worden voorzien. De stichtingsdatum werd prominent op de gevel onder de letters GARAGE gezet.

Dirk Jan Knaap, te zien in een film van dr. Kuiper, maart 1951. Film: collectie Stad en Ambt Doesborgh/De Roode Tooren.

Aanbrengen nieuwe belettering en Anno 1911, in 1956. Foto: Stadsarchief Doesburg.

Achteruitgang

Langzaam ging het echter met de firma bergafwaarts. De laatste monteur, Geert Pelgrom, vertelt dat hij bij het begin van zijn carrière bij Van der Kolk nog twee collega's had. In de laatste jaren was hij echter nog de enige monteur. De belangrijkste reden voor de opheffing was echter een gebrek aan een opvolger. Ook gezondheidsproblemen van Van der Kolk speelden een belangrijke rol. Bovendien werd de locatie aan de Meipoortstraat een probleem. Een garagebedrijf in de binnenstad paste niet meer bij die tijd. Er zou op termijn dan ook flink moeten worden geïnvesteerd in een nieuw gebouw op een bedrijventerrein. Dit alles zag Van der Kolk niet meer zitten. In 1976 werden daarom alle activiteiten beëindigd. Het hele jaar 1977 werd nog besteed aan de afbouw van het bedrijf. De officiële einddatum zoals dit bij de Kamer van Koophandel is geregistreerd, is gesteld op 1 juli 1978.

Het graf van Dirk Jan Knaap en zijn vrouw op de begraafplaats te Doesburg.

Het garagebedrijf enkele jaren voor de sluiting. Doesburg had in die jaren nog vele benzinepompen in de binnenstad!

De Stoomkoffiebranderij in de Heiligegeeststeeg

Deze Stoomkoffiebranderij werd in 1910 gebouwd in de Heiligegeeststeeg door kruidenier Van den Bold in de achtertuin van zijn kruidenierswinkel aan de Koepoortstraat 25. De eenvoudige onbeschoten kap (een zogenaamde jufferkap) heeft aan de voorzijde een houten hijsradinstallatie. De gevel is symmetrisch ingedeeld met in het midden drie boven elkaar geplaatste deuren van verschillende afmetingen, gemaakt van verticale planken en verstevigd met ijzeren klampen. Aan weerszijden van de deuren zien we eenvoudige getoogde gietijzeren vensters. Het pand is een fraai voorbeeld van een eenvoudig bedrijfspand van rond 1900.
Het gevelopschrift herinnert aan de periode dat stoom nog de belangrijkste vorm van aandrijving was. Het past ook goed in de gevelwand van de straat met schuren, bedrijfsgebouwtjes en stadsboerderijen.
Al met al reden genoeg om het een rijksmonument te laten zijn.

De familie Van den Bold

Willem van den Bold (geboren in 1861 te Doesburg) richtte in 1888 zijn kruidenierszaak aan de Koepoortstraat op (nu nr. 25). Hij was de zoon van onderwijzer Aaldert van den Bold (geboren in 1819 in Apeldoorn).
Willems grootvader Hermannus (geboren in 1791) heette oorspronkelijk Waanders, maar zijn vader Aaldert Waanders veranderde in de Franse tijd, toen achternamen officieel werden vastgelegd, om onduidelijke redenen zijn naam in Van den Bold.

Het winkelpand van Van den Bold aan de Koepoortstraat, omstreeks 1910

Henri Bruijel.

De voorganger van Willem van den Bold: Henri Bruijel

Van den Bold was niet de eerste uitbater van de winkel aan de Koepoortstraat. Voor hem werd de winkel gedreven door Henri Bruijel, geboren in 1856 in Doetinchem. Wanneer Henri, die afstamde van de Hugenoten, met zijn winkel begonnen is, is niet bekend. In de Graafschapbode van 6 januari 1883 staat een advertentie waarin H.J. Bruijel, op dat moment 25 jaar oud, vermeld staat als een van de winkeliers in Doesburg. Het bericht heeft te maken met een verhoging van de prijs van een zegel die vroeger op alle kwitanties moest worden geplakt
In 1888 besloot Henri Bruijl helemaal te stoppen met de winkel. Hij deed deze toen over aan Willem van den Bold en ging zich daarna uitsluitend bezig houden met de groothandel, zie de advertentie in de Graafschapbode van 12 mei 1888. Hij koos twee producten uit: kaas en petroleum. Waarom hij voor het product kaas koos is niet geheel duidelijk. Voor petroleum lijkt dat beter verklaarbaar. Zowel voor verlichting als warmte werd dit product veelvuldig gebruikt.

Ondergeteekende heeft de eer aan belanghebbenden te berichten, dat hij van af 1 Mei zijn winkelzaak aan den Heer W. VAN DEN BOLD heeft overgedaan, en zal ondergeteekende zich voortaan **uitsluitend bepalen tot den GROOTHANDEL van**

KAAS en PETROLEUM.

H. J. BRUIJEL.

Doesburg, 8 Mei 1888.

Graafschapbode, 12 mei 1888.

Ruim een jaar later, op 23 juni 1889, stopte hij alweer met deze groothandel en besloot hij uit Nederland te vertrekken naar Nederlands-Indië met bestemming Medan op het eiland Sumatra. Vanaf de boot in Genua stuurde hij nog een hartelijk vaarwel naar vrienden en bekenden in Nederland middels een advertentie in de Graafschapbode.

De ondergeteekenden roepen een **hartelijk vaarwel** toe aan familie, vrienden en bekenden, bij hun vertrek naar Indië.

GENUA, den 20 Juni.

Aan boord van den Prins Alexander.

H. J. BRUIJEL,
Echtgenoote en Kind.

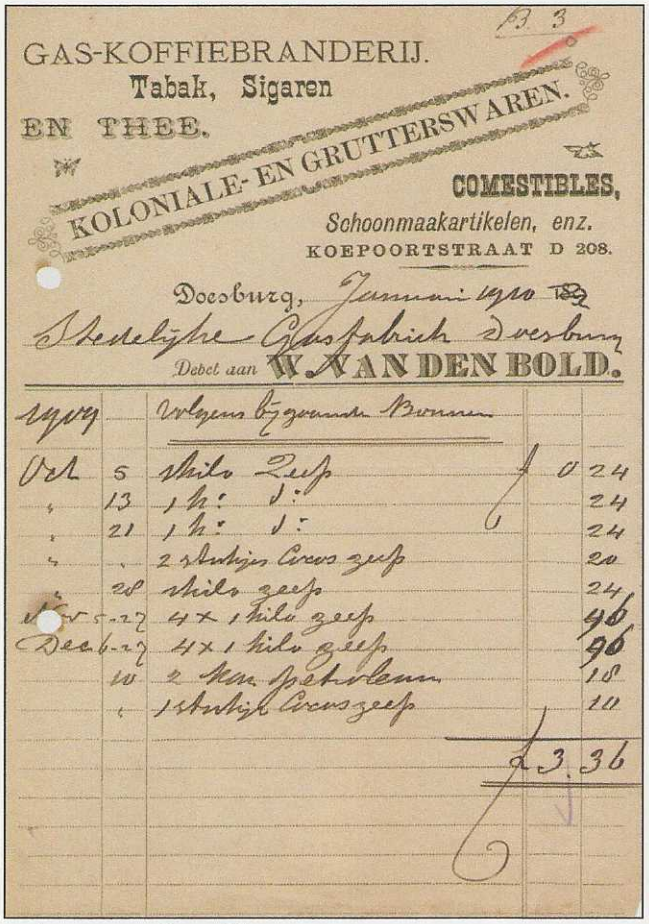
Graafschapbode, 22 juni 1889.

Koffiebranderijen

Een koffiebranderij is een bedrijf of onderdeel van een bedrijf dat gespecialiseerd is in het fabriceren (branden) van consumeerbare koffie uit de ruwe koffieboon. Na de introductie van koffie in Europa in de zeventiende eeuw brandde men de koffie voor eigen gebruik eeuwenlang thuis. Al snel ontstonden ook gespecialiseerde koffiebranders, maar door de beperkte houdbaarheid van het eindproduct en transportproblemen bleef dit geruime tijd kleinschalig. Met de opkomst van de industrialisatie halverwege de negentiende eeuw kwamen ook nieuwe technieken voor het branden van koffie beschikbaar. Tegen het einde van de negentiende eeuw begonnen veel kruidenierswinkels met koffiebranden als nevenactiviteit. Pas geruime tijd later verbeterde verpakking en vervoer en ontstonden de grote gespecialiseerde landelijke koffiebranderijen.

Van gas naar stoom naar elektriciteit

In Doesburg kreeg Andries Lamping als eerste een vergunning voor een gas-koffiebranderij in 1900. De gemeente waarschuwde dat hij erop moest letten dat het gaslicht binnenshuis en de verlichting op straat niet mochten gaan flikkeren indien hij te veel gas verbruikte. In 1905 vroeg P.A.C. Stam een vergunning aan voor een stoomkoffiebranderij. Die komt er uiteindelijk in 1907 aan de Contre Escarpe. De derde aanvraag voor een vergunning voor een stoomkoffiebranderij kwam van Van den Bold. Zijn zoon en opvolger ging in 1924 op elektriciteit over. Hij schonk zijn stoomapparatuur aan het Kruideniersmuseum in Utrecht. Het bedrijf stopte in 1943 toen er geen grondstof meer was.
Bruijel had hoogstwaarschijnlijk zelf ook al een koffiebranderij in zijn winkel. Dit zou kunnen blijken uit het

GAS-KOFFIEBRANDERIJ.
Tabak, Sigaren
EN THEE.
KOLONIALE- EN GRUTTERSWAREN.
COMESTIBLES,
Schoonmaakartikelen, enz.
KOEPOORTSTRAAT D 208.

Doesburg, Januari 1910
Stedelijke Gasfabriek Doesburg
Debet aan W. VAN DEN BOLD.

1910		Volgens bijgaande Bonnen		
Oct	5	1 hilo Zeep	0	24
"	13	1 hilo "		24
"	21	1 hilo "		24
"	"	2 stukjes Circus zeep		20
"	28	1 hilo zeep		24
Nov	5-27	4 x 1 hilo zeep		96
Dec	6-27	4 x 1 hilo zeep		96
	10	2 Kan petroleum		18
	"	1 stukjes Circus zeep		10
			f 3.36	

Rekening Van den Bold 1910.

feit dat Bruijel zich in 1885 inschreef op de aanbesteding voor diverse verbruiksartikelen voor de gevangenis De Kruisberg in Doetinchem. Hij won vervolgens de aanbesteding voor koffie en petroleum.
Dat Bruijel al zelf koffie brandde blijkt ook uit het feit dat Van den Bold in 1910 een rekening schrijft aan de Stedelijke Gasfabriek in Doesburg waarop te zien is dat het rekeningformulier al in de 19de eeuw werd gebruikt. Het voorgedrukte jaartal 18.. is immers doorgekrast. Dus al in de 19de eeuw is er sprake van een gas-koffiebranderij, ruim voordat Van den Bold de vergunning aanvroeg voor de stoomkoffiebranderij in 1910. Van den Bold nam waarschijnlijk de op gas gestookte koffiebranderij over van Henri Bruijel. In zijn koffiebranderij heeft Willem van den Bold veertien jaar koffiebonen gebrand met behulp van stoom. Daarna, in 1924, schakelde hij over op elektriciteit.
Willem van den Bold bouwde, zoals we gezien hebben, een stoomkoffiebranderij in zijn achtertuin. Zijn koffiebonen verkocht hij in zijn kruidenierswinkel aan de Koepoortstraat. De winkel had een groot scala aan artikelen. Behalve voor de typische kruidenierswaren kon je er ook terecht voor borstels, dweilen en andere schoonmaakattributen. Ook scharen en kwasten behoorden tot het assortiment. En zelfs verf, zoals blijkt uit bijgaande advertentie uit de jaren twintig van de 20ste eeuw.
Na de oorlog zien we dat verfartikelen niet meer voorkomen in het assortiment. De administratie van de win-

N. V. Verffabriek v.h. A. PLEGING & Co.
FABRIEK VELSEN.

Duurzaam in het gebruik.

— VRAAGT —
PLEGING'S
BEREIDE
GLANSVERF
IN ALLE KLEUREN

Prima grondstoffen
—
Billijk in prijs.

VERKRIJGBAAR BIJ:
W. van den Bold - Doesburg

Advertentie omstreeks 1925.

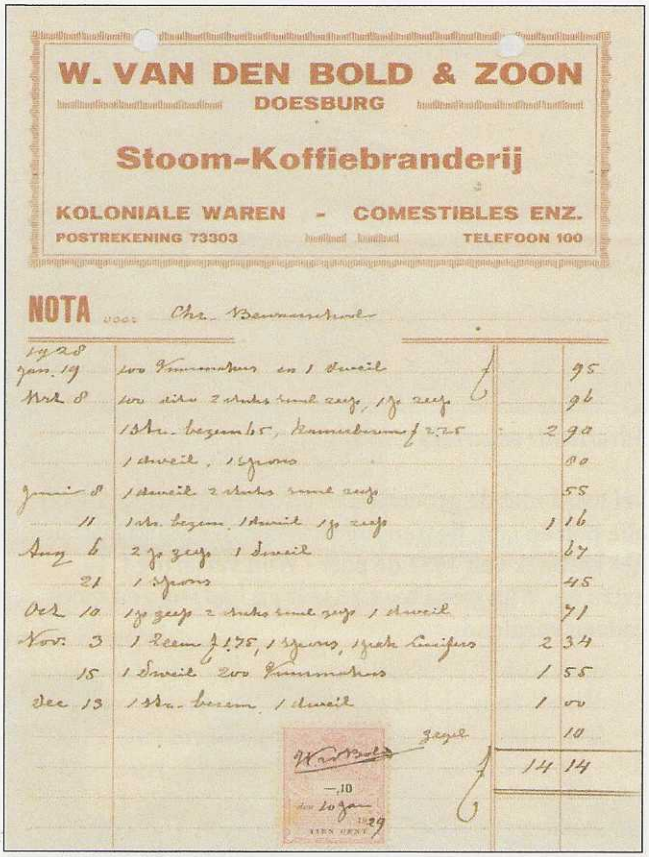
kel werd met de grootste accuratesse verricht. Tussen alle potten jam, flessen limonade en dergelijke valt in het kasboek van 1931 de post - Wim verjaring f. 10 - extra op. Wim werd toen 26 jaar en had wel een mooi cadeau verdiend.

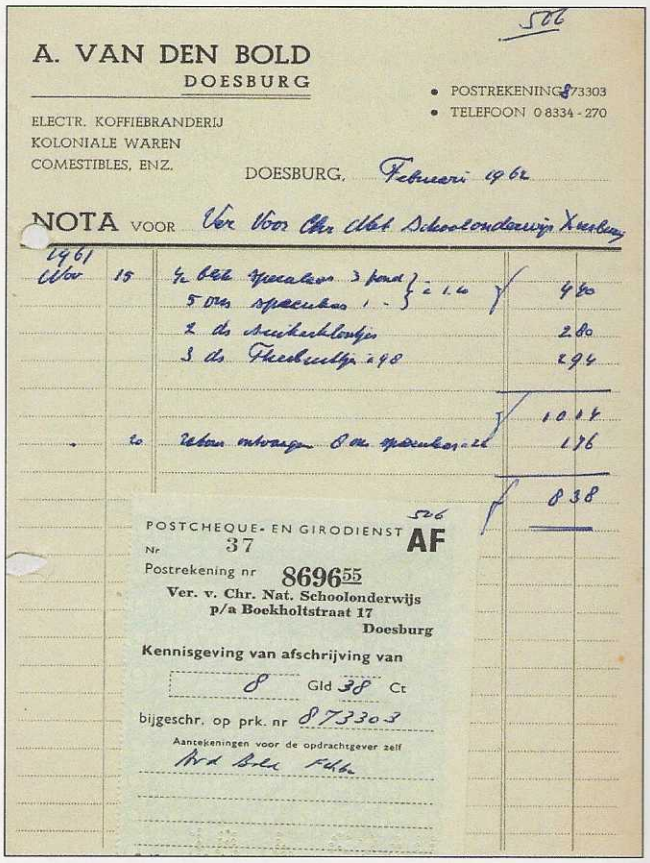
Aaldert bracht op jonge leeftijd met de fiets de boodschappen rond bij de klanten in Doesburg. Foto: Stadsarchief Doesburg.

De lotgevallen van de familie Van den Bold

De ouders van Willem van den Bold, de onderwijzer Aaldert en zijn vrouw Jacomina Eikendal, kwamen vanuit Groenlo in Doesburg wonen. Daar werd Willem geboren in 1861. Hij trouwde met Geertruida Arnolda Wisman in 1887 of 1888. Het echtpaar Van den Bold kreeg in een periode van negentien jaar (1888-1907) tien kinderen. Twee van hen stierven zeer jong. Slechts één van de kinderen, te weten Willem (*1905) trad in het huwelijk,

W. VAN DEN BOLD & ZOON
DOESBURG
Stoom-Koffiebranderij
KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES ENZ.
POSTREKENING 73303 TELEFOON 100
NOTA voor Chr. Bewaarschool
1928
Jan. 19 2 Vanmaken en 1 Sneetl 95
Mrt. 8 1 Kilo 2 Kilo suiker zeep, 1 zeep 96
1 Kilo bezems, Vanmaken 2.25 2 90
1 sneetl, 1 Spons 80
Juni 8 1 sneetl 2 Kilo suiker zeep 55
11 1 Kilo bezem, 1 sneetl 1 zeep 1 16
Aug 6 2 zeep 1 sneetl 67
21 1 Spons 45
Oct 10 1 zeep 2 Kilo suiker zeep 1 sneetl 71
Nov. 3 1 Reem 1.75, 1 Spons, 1 pak Lucifers 2 34
15 1 sneetl 2 Vanmaken 1 55
Dec 13 1 Kilo bezem 1 sneetl 1 60
10
14 14
Gezien
10 Jan 29

Nota W. van den Bold & Zoon, 1928.

A. VAN DEN BOLD
DOESBURG
ELECTR. KOFFIEBRANDERIJ
KOLONIALE WAREN
COMESTIBLES, ENZ.
• POSTREKENING 73303
• TELEFOON 0 8334 - 270
DOESBURG, Februari 1962
NOTA voor Ver. Voor Chr. Alg. Schoolonderwijs Kwadijk
1961
Okt 15 ½ Kilo Speculaas 3 pond } à 1.60 4 80
5 Kilo speculaas 1.- }
2 Kilo suikerbollen 2 80
3 Kilo Krentebollen à 98 2 94
10 44
te Laten ontvangen 8 Kilo speculaas 1 76
8 38
POSTCHEQUE- EN GIRODIENST AF
Nr 37
Postrekening nr 869655
Ver. v. Chr. Nat. Schoolonderwijs
p/a Boekholtstraat 17
Doesburg
Kennisgeving van afschrijving van
8 Gld 38 Ct
bijgeschr. op prk. nr 873303
Aantekeningen voor de opdrachtgever zelf
Wed Bold Fldr

De laatste gevonden rekening dateert uit 1962.

en wel met Johanna Frederika Moossdorff, een Doesburgse wier vader de vaste organist en beiaardier van de Martinikerk in Doesburg was. De overige zes meisjes bleven ongetrouwd.
Zoon Aaldert (*1901) werd op een gegeven moment mede-eigenaar van de winkel. Wanneer precies is niet duidelijk maar uit de nota blijkt dat dat in 1928 een feit was. Aaldert was toen 27 jaar oud. Maar Aaldert moest al veel eerder in de zaak meehelpen, evenals zijn zussen. Op de vorige foto is te zien dat Aaldert al op jonge leeftijd met een fiets met een mand voorop klaar staat om boodschappen rond te brengen bij de klanten in Doesburg. Vader Willem staat in de deuropening toe te kijken of alles goed gaat. Ook de zussen Willemina, Geertruida en Mathilde hielpen mee in de winkel of in het huishouden. Aaldert stopte met de winkel in 1965. De laatste rekening die in het stadsarchief te vinden is dateert uit 1962. De familie Van den Bold stond bekend als buitengewoon vriendelijk. Niets was hen te veel als het erom ging de klant te helpen. Toch waren het vooral de protestantse inwoners die hun boodschappen bij Van den Bold deden. In de sterk verzuilde samenleving van die tijd, hoorde de fa. Van den Bold bij de hervormde zuil. Dat betekende dat de klantenkring (vrijwel) geheel bij de hervormde gemeenschap hoorde. In die tijd was het niet gebruikelijk om je boodschappen te halen over de grenzen van je eigen zuil heen. Aaldert stief op 9 oktober 1971, zeventig jaar oud. Hij werd begraven op het kerkhof in Doesburg bij zijn zus Mathilde. Vier jaar later werd ook Geertruida in datzelfde graf begraven.

HIER RUSTEN
MATHILDE JOHANNA
VAN DEN BOLD
GEB. 10 OCT. 1902 } DOESBURG
OVERL. 19 JAN. 1958 }
AALDERT VAN DEN BOLD
GEB. 27 JAN. 1901 } DOESBURG
OVERL. 9 OCT. 1971 }
GEERTRUIDA ARNOLDINA
VAN DEN BOLD
GEB. 18 JUNI 1908 } DOESBURG
OVERL. 2 JAN. 1975 }

Grafsteen van Mathilde, Aaldert en Geertruida van den Bold op de begraafplaats te Doesburg.

De Kano Rijwielfabriek in de Gasthuisstraat

Doesburg heeft ooit een echte fietsfabriek gehad: de Kano Rijwielfabriek. De naam prijkt nog altijd op het gebouw dat wat verscholen ligt op een binnenterrein tussen de Gasthuisstraat en de Herenstraat. Het hoorde bij het pand aan de Gasthuisstraat 16. Het betreft een in 1907 gebouwde werkplaats waarin de fietsen van het merk KANO werden vervaardigd, die vervolgens in de winkel aan de Gasthuisstraat 16 werden verhandeld. De eigenaar liet een gegraveerde naam aanbrengen in het natuurstenen basement van het winkelpand rechts naast het portiek: P.K.R. Bier 1904. Petrus Bier heeft dit pand aangekocht en verbouwd om zijn fietsenhandel erin onder te brengen. Hij moet zo onder de indruk zijn geweest van de toen moderne bouwstijl dat hij een totaal nieuwe gevel in Jugendstil-stijl voor het bestaande pand liet aanbrengen. Opvallend is dat hij zijn woonhuis ernaast in de oorspronkelijke stijl heeft gelaten.

Horlogemaker en edelsmid

Eigenlijk was Petrus Bier (Hermanszoon) horlogemaker en edelsmid, maar kennelijk zorgde dat voor onvoldoende inkomsten. Dus verkocht Petrus ook fietsen en

De familie Bier in Doesburg

Hieronymus Bier (ca. 1727-1785) afkomstig uit het Duitse Altmorschen in Hessen, trouwde in 1761 met Hermina Middeldorp. Een van de zes kinderen was:

Johannes Bier (1765-1823), stadswerkbaas in Doesburg, trouwde (voor de tweede maal) in 1807 met Hendrica Baank. Een van de twee zonen uit dit laatste huwelijk was:

Herman Bier I (1812-1890), koopman/winkelier in Doesburg, trouwde in 1836 met Dirkje Kamminga. Een van de zes kinderen was:

Petrus Bier (1850-1921), stichter van de Kano Rijwielfabriek, trouwde in 1879 met Rinske Johannes Mook. Een van hun drie kinderen was:

Herman II Bier (1883-1950), hij nam het bedrijf van zijn vader over en verkocht het in 1939.

Graafschapbode, 31 december 1890.

naaimachines van het Duitse merk Naumann evenals de beroemde vooroorlogse fiets- en motorlampen van Riemann. Daarnaast was hij dealer van Pandorabatterijen. Het is niet bekend op welk moment Bier startte met de Kanofietsen. Op vier september 1912 werd het fietsmerk Kano wettig gedeponeerd. Om welke reden Bier koos voor de slogan voor zijn fietsen: 'Kano fietsen, rank en slank' is onbekend. Het assortiment van de fabriek bestond vooral uit herenfietsen, damesfietsen, transportfietsen en tandems. Later werden kinderfietsjes gemaakt die ook wel vliegeniertjes werden genoemd. De fietsen werden voorzien van een fietsplaatje met daarop een peddelende man in een kano, voorzien van initialen P.B.D en daaronder de tekst: wettig gedeponeerd.

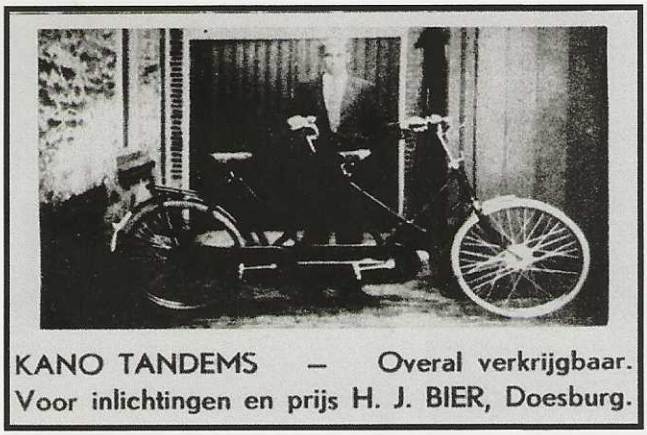
De initialen P.B.D zullen verwijzen naar Petrus Bier Doesburg.
Op welk moment Herman Bier de zaak van zijn vader overnam is onbekend. In de twintiger jaren van de twintigste eeuw plaatste Herman de hiernaast afgebeelde advertentie voor de Kano tandems. Deze waren heel bijzonder. Ze werden vaak geleverd met een draaibaar stuur voor de achterste rijder. Dit stuur was met een ketting aan het voorste stuur gekoppeld. Dit zou het evenwicht en de bestuurbaarheid van het geheel ten goede komen. De Naumann fietsen die Bier eveneens verkocht werden met tramwagons vol naar Doesburg geëxporteerd. Ook de gerestaureerde Kano-transportfiets en het fietsplaatje met de kano en drie lampen van het Duitse merk Riemann waren importproducten. Hoeveel Kano fietsen er in totaal zijn geproduceerd is onbekend. Ook zijn geen framenummers geregistreerd. Toch moet de productie redelijk hoog zijn geweest. De bloeiperiode van de fabriek lag zo tussen 1925 en 1930. Toen werkten er ongeveer twintig mensen waarvan zestien in de productie. Zo deden drie medewerkers weinig anders dan het zagen van framebuizen die elders werden geproduceerd. Sturen werden helemaal in eigen beheer gemaakt maar werden bij een ander bedrijf weer vernikkeld. Ook had de fabriek drie moffelovens die dienden om de verse lak op de frames te verharden. Op de hiernaast afgebeelde nota uit 1923 is te zien dat Herman Bier nog steeds gebruik maakt van de firmanaam van zijn vader. De nota is bedoeld voor kruidenier W. van de Bold. Ergens tussen 1912, toen het fietsmerk Kano wettig gedeponeerd werd, en deze nota uit 1923 moet Herman het bedrijf van zijn vader hebben overgenomen.
De vooroorlogse crisisjaren gingen aan dit bedrijf niet ongemerkt voorbij. De productie daalde in die periode gestaag. Hermanus Bier, de zoon van de oprichter, besloot dan ook om het bedrijf in 1939 te verkopen. Bij deze verkoop speelde ook mee dat hij geen opvolger had. Helaas kon hij geen kopers voor zijn fabriek vinden.

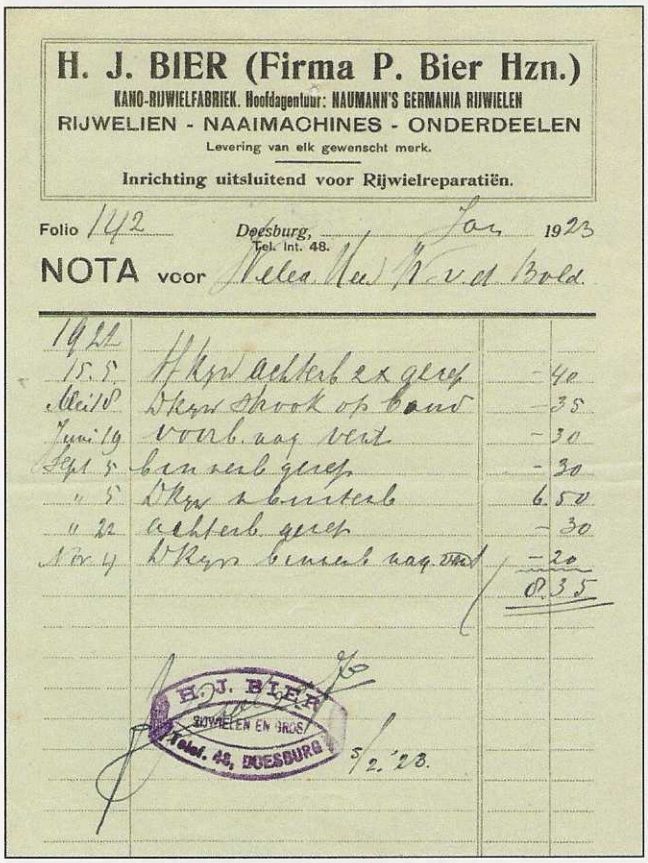

De gerestaureerde Kano transportfiets. Coll. De Roode Tooren.

Het 'balhoofdplaatje' met de kano. Coll. De Roode Tooren.

H. J. BIER (Firma P. Bier Hzn.)
KANO-RIJWIELFABRIEK. Hoofdagentuur: NAUMANN'S GERMANIA RIJWIELEN
RIJWELIEN - NAAIMACHINES - ONDERDEELEN
Levering van elk gewenscht merk.
Inrichting uitsluitend voor Rijwielreparatiën.
Folio 142 Doesburg, Jan 1923
Tel. Int. 48.
NOTA voor Mevr. Wed. P. v.d. Bold

1922		
15 S.	Hkpw achterb. ex geef	- 40
Mei 8	Dkpw shock op band	- 35
Juni 19	voorb. aan vent	- 30
Sept 5	binnenb. geef.	- 30
" 5	Dkpw 2 binnenb.	6.50
" 22	achterb. geef	- 30
Nov 4	Dkpw binnenb. aan Vent	- 20
		8.35

H.J. BIER RIJWIELEN EN ONDERDEELEN Telef. 48, DOESBURG 5/2.'23.

Nota met stempel H.J. Bier, januari 1923.

Nieuwe eigenaar

Daarom werd het bedrijf overgedaan aan één van zijn werknemers, de heer Christiaan ten Holt. De nieuwe eigenaar stopte geheel met de fietsenfabricage en legde zich vooral toe op reparatie. In de oorlog probeerde men zoveel mogelijk fietsen van Doesburgers rijdend te houden, al viel dat door de schaarste aan onderdelen niet mee. Zo werden bijvoorbeeld van oude autobanden massieve fietsbanden gesneden. Zoon Wim ten Holt nam in 1947 het stokje over van zijn vader. Het bedrijf werd nu meer een 'gewone' fietsenzaak waarbij o.a. de merken Gazelle en Batavus verkocht werden. In 1966 werd de zaak verkocht aan de fa. Sonneveld. De fietsenhandel bestaat nog steeds (op nr. 20) met inmiddels een andere eigenaar. Het vroegere fabrieksgebouw wordt nog steeds gebruikt als opslagplaats voor fietsen.

De fietsenwinkel aan de Gasthuisstraat

Natuurlijk moest er ook een winkel zijn waar de fietsen in konden worden uitgestald en verkocht. Dat gebeurde in het pand Gasthuisstraat 16. Petrus Bier liet in 1904 - hij was toen 54 jaar - een hele nieuwe gevel voor zijn winkelpand plaatsen. En niet zomaar een gevel, het werd een prachtige Jugendstil winkelpui, geheel in stijl van de in die tijd populaire architectuur. Kenmerkend is het gebruik van verblendstenen in verschillende kleuren. De ingang bestaat uit een hoefijzervormig portiek met een tableau van Jugendstiltegels. De kunststenen winkelpuiboog en de boog van het portiek zijn versierd met zweepslagdecoraties en een fietswiel. Opmerkelijk is de gravering in het rechter basement van het portiek. Bovenin een fietswiel met acht spaken en daaronder 1904. Vervolgens in sierlijke letters P.K.R. en daaronder BIER. Deze letters staan voor Petronella Klasina Renske Bier, het jongste dochtertje van Petrus. Petrus en Rinske hadden drie kinderen. De oudste, Durkje Zwaantje Bier werd in 1879 geboren. Herman, zijn tweede kind, werd geboren in 1883. Hij nam het bedrijf van zijn vader over. Het derde kind was een nakomertje, geboren in 1897 en was dus zeven jaar toen Petrus Bier zijn fraaie winkelpui liet vervaardigen. Met Herman eindigen de commerciële avonturen van de familie Bier, hij had geen mannelijke nakomeling en dus verkocht hij zijn bedrijf.

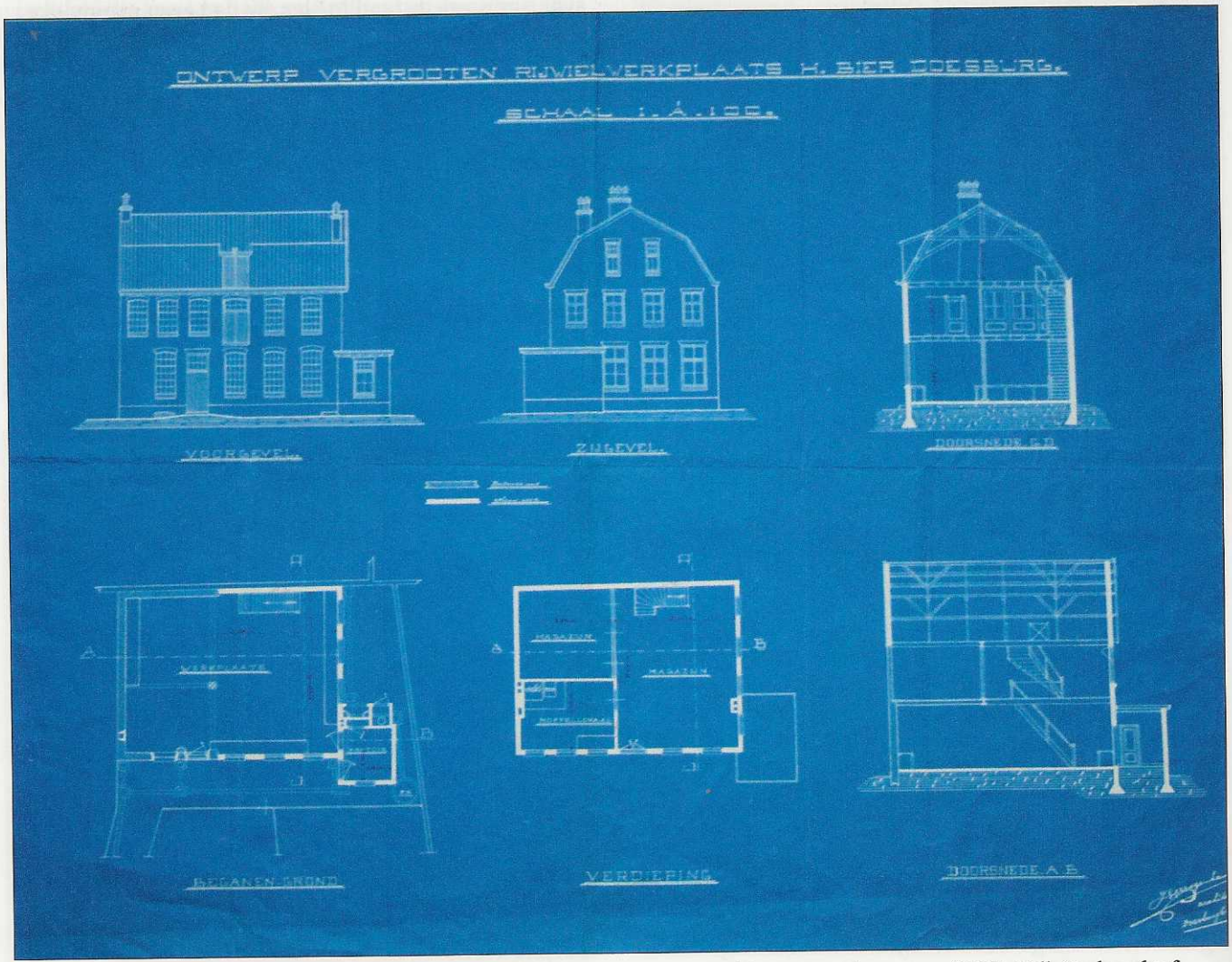

Grafsteen van Petrus Bier en Rinske Mook, Doesburg.

De fietsenwinkel in de Gasthuisstraat met op het raam 'Sonneveld v/h C.A. ten Holt & Zn'. Foto Stadsarchief Doesburg.
Rechts detail van het basement van de winkelpui.

Ontwerptekening voor de vergroting van de Rijwielwerkplaats van H. Bier, architect Hogenkamp, april 1907. Coll. Stadsarchief.

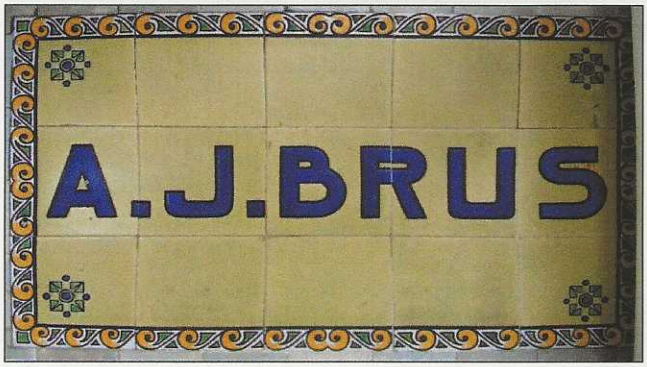

De graanhandel van A.J. Brus in de Boekholtstraat

Aan het begin van de Boekholtstraat vanuit de Kerkstraat staat rechts een markant pakhuis. Opvallend is het opschrift op de gevel: Jos ESSING GRANEN. Vaag is een andere naam in bruine letters zichtbaar: A.J. BRUS. Oorspronkelijk moet er dus gestaan hebben: A.J. BRUS GRANEN. Opvallend is dan wel dat de naam BRUS in bruine letters en GRANEN in witte letters is geschilderd.

Op een zestig jaar oudere foto van dit pand ziet het opschrift er heel anders uit. De naam A.J. BRUS is dan niet te zien maar wel de naam Jos ESSING. Wat is er gebeurd? Toen Joseph Essing dit pand in 1929 kocht van Antonij Brus vond hij het maar niets dat de naam van zijn voorganger zo prominent op de gevel stond. Daarom liet hij de naam Brus overschilderen in een bruine kleur die de kleur van de baksteen enigszins benaderde. Over die bruine kleur schilderde hijzelf vervolgens in witte letters zijn eigen naam. In de loop van de tijd is de bruine verf van de baksteen afgesleten. Maar op de plaats waar de witte letters van A.J. BRUS hadden gezeten had de bruine verf een betere hechting. Het gevolg is dat de naam BRUS in bruine letters door de andere naam heen schemert.

Dat Essing het woord GRANEN ongemoeid heeft gelaten, moet een kwestie van geld zijn geweest want hij heeft nooit in granen gehandeld afgezien van de graanproducten in zijn kruidenierswinkel aan de Kerkstraat 51/53. Dat de naam BRUS - en later ESSING - zo prominent op de gevel werd aangebracht is te danken aan het zelfbewustzijn van Brus. Hij bracht ook een tegeltableau met zijn naam aan bij de ingang van zijn winkel. Ook dat was uitzonderlijk. Bescheidenheid was hem vreemd!

Het tegeltableau bij ingang van de winkel, Foto: Han Snijders.

Het pakhuis, een gemeentelijk monument

Het pakhuis hoorde oorspronkelijk bij een pand aan de Meipoortstraat en is rond 1700 gebouwd. Het is in 1848 verbouwd tot korenpakhuis. Het centrale hijshuisje, dat rust op gebogen korbelen, werd toen geflankeerd door twee dakkapellen. Tussen 1929 en 1933 is het graanpakhuis kort na elkaar verbouwd en is de gevel op de begane grond aangepast, waarbij een toegangsdeur en inrijdeuren werden toegevoegd. Later verdwenen de twee dakkapellen en is de centrale inrijopening nog tweemaal gewijzigd. Na de Tweede Wereldoorlog is het rechter gedeelte van de eerste verdieping als woning ingericht.

De oudst bekende eigenaar in 1832

Sinds 1832 werd in Nederland door het Kadaster, dankzij Napoleon, grondeigendom opgemeten om tot een eerlijke grondbelasting te komen. Koopman Jan Harmsen was in 1832 de eigenaar. Hij bezat meer panden in Doesburg. In 1811 had hij Meipoortstraat 4 in combinatie met Ooipoortstraat 3 gekocht. In dit laatste pand had hij zijn winkel. Ook kocht hij het pand Kerkstraat 51/53 waardoor er een verbinding met de graanschuur kwam. Jan Harmsen, geboren in 1752, was in het najaar van 1813, toen de inlijving van Nederland als provincie van Frankrijk eindigde, 61 jaar. Doesburg herbergde op dat moment nog Franse belasting- en douaneambtenaren. Het gerucht verspreidde zich dat Kozakken in aantocht waren om de Fransen het land uit te jagen. De beambten verlieten de stad en Pruisische huursoldaten in Franse dienst werden ter versterking naar Doesburg gestuurd. Met de komst van een patrouille Kozakken in Hummelo gaven de huursoldaten zich over en de stad werd de volgende dag overgelaten aan de Kozakken. Harmsen haalde in zijn enthousiasme zijn keizerlijk uithangbord naar binnen en tooide zijn winkel met oranje linten.

Opeenvolgende eigenaren van het pakhuis vanaf 1832:

1832 Jan Harmsen
1845 Lubertus Rutgers
1892 Pieter Stam
1908 Lodewijk Walters
1910 Antonij Brus
1931 Jos Essing

Plattegrond van Kerkstraat 51/53 en Boekholtstraat 2, in de kadastrale kaart van Doesburg in 1832. De twee panden hebben al heel lang hetzelfde kadastrale nummer en horen al lang, en nog steeds, bij elkaar.

Kozakken in 1813 op een landweg in Nederland, olieverf op paneel door Pieter Gerardus van Os (coll. Rijksmuseum).

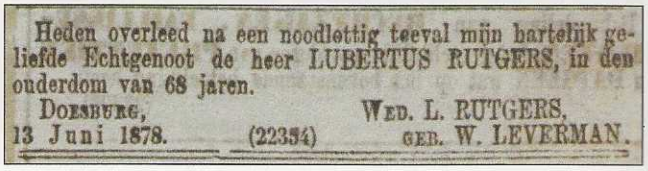
Op last van burgemeester Ver Huell moest hij die weer weghalen. En dat bleek terecht. De Fransen kwamen vier dagen later terug en de Kozakken bliezen de aftocht. De Fransen plunderden de stad. De winkel van Harmsen werd op aanwijzing van een gendarme het voorwerp van woede. Deuren en vensters werden opengeschoten en de winkel volledig geplunderd. Harmsen overleefde het. Hij overleed in 1837 op 85-jarige leeftijd.

1845 Lubertus Rutgers

Rutgers liet het pand in 1848 verbouwen. Dankzij een advertentie in de Graafschapsbode, waarin de weduwe Rutger aankondigde haar zaak te hebben verkocht aan Pieter Stam, weten we wat meer over de handel van Lubertus Rutgers. Koeken, granen en koloniale waren vormden zijn belangrijkste producten. De bovenverdieping van het pand was bestemd voor de opslag en daarvoor diende de hijsinstallatie.
Tot tweemaal toe verschijnt Rutgers in de krant als hij in 1878 op 68-jarige leeftijd plotseling overlijdt als gevolg van een ongeval: een overlijdensadvertentie van zijn vrouw en de toedracht van het ongeval.
Zijn weduwe zet na zijn dood nog dertien jaar de zaak voort en verkoopt in 1891 de handel in koeken, granen en koloniale waren.

Vermelding van het ongeval in de Prov. Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche Courant, 18 juni 1878 en de overlijdensadvertentie in het Algemeen Handelsblad, 15 juni 1878.

met anderen speelde, en verdronken. — De heer L. Rutgers, te Doesburg, reed voor een paar dagen naar zijn weiland in de gemeente Angerloo; hij viel van den wagen en kreeg een rad over de borst. Hevig inwendig gekwetst is hij naar Doesburg vervoerd, waar hij weldra overleden is. — Een dochtertje van

Heden overleed na een noodlottig toeval mijn hartelijk geliefde Echtgenoot de heer LUBERTUS RUTGERS, in den ouderdom van 68 jaren.
DOESBURG, 13 Juni 1878. (22354)
WED. L. RUTGERS, GEB. W. LEVERMAN.

Ondergeteekende bericht aan hare geachte begunstigers, dat zij hare ZAAK, gedreven onder de firma Wed. L. RUTGERS, in

Koeken, Granen en Koloniale Waren

heeft overgedaan aan den heer P. A. C. STAM. Dank zeggend voor het genoten vertrouwen, beveelt zij haren opvolger in uwe gunst aan.

Achtend,

Wed. L. Rutgers.

DOESBURG, Febr. 1891.

Verwijzende naar bovenstaande annonce beveelt ondergeteekende zich minzaam aan en hoopt bij nette bediening het vertrouwen waardig te worden, dat bovengenoemde firma zoo langen tijd heeft mogen genieten.

De vorige zaak gedreven onder de firma P. A. C. STAM, voorheen J. G. VAN NEK, wordt met de nieuwe vereenigd.

UEd. Dr.,

P. A. C. Stam.

DOESBURG, Febr. 1891.

Graafschapbode, 25 februari 1891.

1891 Pieter Stam

Zoals uit de bovenstaande advertentie blijkt had Stam al een kruidenierswinkel in de buurt gehad (Kerkstraat 32), die tegenover het nieuwe pand van Stam lag. Het lijkt er op dat Pieter Stam, nadat hij het graanbedrijf van Rutgers had overgenomen, zich steeds meer is gaan richten op dié granen waaruit kippenvoer gemaakt kon worden. Daarbij richtte hij ook een kippenhouderij op, in die tijd 'hoenderpark' genoemd. Dit hoenderpark vestigde hij op een weiland aan de IJssel aan de Contre Escarpe in Doesburg. Zijn specialisme in het produceren van kippenvoer en het exploiteren van het hoenderpark kon hij op deze manier uitstekend combineren.

Stam was wat we tegenwoordig een ondernemende ondernemer noemen. Op een landbouwtentoonstelling in Doesburg in 1902 werd een broedmachine tentoongesteld van het hoenderpark 'Drusus' te Doesburg. Volgens het Algemeen Dagblad van 7 augustus 1902 trok de broedmachine veel publiek. Ook zijn eigengemaakt ochtendvoer voor kippen maakte tot ver buiten Doesburg furore. Hij won er regelmatig prijzen mee, bijvoorbeeld in 1901 in Hengelo (O) bij een pluimveetentoonstelling.

H.H. KIPPENHOUDERS.

Geeft aan uw hoenders het door mij bereide en in den handel gebracht **Morgenvoeder**, hetwelk door eene juiste samenstelling van de verschillende bestanddeelen aan alle eischen voldoet, zoodat eiwitstoffen, koolhydraten, vet, enz., welke opgesloten hoenders zoo noodig hebben, zoodanig verdeeld zijn, dat alles zijn uitwerking doet. U neme de proef met het uw jonge Kippen te voeden en gij zult zien hoe veel zij leggen en hoe krachtig zij ontwikkelen. Overjarige kippen, hiermede gevoed, ruien gemakkelijk en zijn spoedig prachtig in de veeren. Dit krachtvoeder voldoet uitstekend en men staat verbaasd over de uitkomsten. Het wordt met succes toegepast op het Hoenderpark *Drusus* te Doesburg. Prijs bij 5 K.G. *f* 0.65, bij 25 K.G. *f* 3.—. Onbek. koopers remb. Gemengd Voeder per H.L. *f* 5.10. *Aanbevelend,*

Hoenderpark DRUSUS, te Doesburg.

Advertentie in Nieuws van den Dag, 5 december 1898.

Versche EIEREN.

Heden ontving ik uit het

Hoenderpark „DRUSUS"

een zending verscheEIEREN. De prijs is f 1.05 de 20 stuks.

Aanbevelend:

L. B. PINTO, Schoolhoim 19a.

Advertentie in Nieuwsblad van het Noorden, 28 december 1901.

Hij ging er prat op dat kippen die met zijn ochtendvoer werden grootgebracht al na zo'n vijf maanden de eerste eieren legden. De eieren van het Hoenderpark Drusus van P.A.C. Stam werden door heel Nederland verkocht. Dat bewijst bovenstaande advertentie uit Groningen.

In 1904 kwam het tot een aanvaring tussen Stam en de gemeente Doesburg. Stam had langs zijn hoenderpark, vlak langs de IJssel een rij bomen staan die voor hem als belangrijkste doel had om de wind te breken. De gemeente was echter van mening dat die bomenrij van haar was en besloot de bomen te kappen. Stam stapte naar de gemeente, deed zijn beklag en bood een minnelijke schikking aan om de zaak te regelen. De gemeente accepteerde zijn aanbod echter niet. Het vervolg was een stap naar de rechter. Daar kreeg hij volledig gelijk en de rechter wees hem vervolgens een schadevergoeding toe die veel hoger was dan de voorgestelde schikking.

Stam had nog een bedrijf: een stoomkoffiebranderij onder de welluidende naam 'Probatum' (dit betekent beproefd). In 1905 vroeg hij bij het gemeentebestuur een vergunning aan om in zijn pakhuis aan de Boekholtstraat een dergelijk bedrijf te beginnen. Waarschijnlijk vond Stam een koffiebranderij op die locatie toch niet zo gunstig. In het handelsregister van de Kamer van Koophandel staat namelijk dat Stoomkoffiebranderij Probatum begonnen is in 1907 aan de Contre Escarpe. Later werd de stoomkoffiebranderij uitgebreid met een handel in thee. Dit bedrijf draaide klaarblijkelijk zo goed dat hij zijn zaak aan de Kerkstraat over kon doen aan zijn schoonzoon Antonij Brus.

Graafschap-bode, 5 september 1913.

Pieter Stam was getrouwd met Elisabeth Eisele en had drie kinderen, twee zonen en een dochter. De oudste zoon was Gerrit Lambertus Pieter Stam, geboren in 1889. Hij was beroepsmilitair. Het is echter niet goed met hem afgelopen. Toen hij 42 jaar was, was hij al gepensioneerd. De reden van deze vroege 'pensionering' wordt enigszins duidelijk als we naar de locatie kijken waar hij is begraven. Zijn graf ligt namelijk op de begraafplaats van de psychiatrische inrichting te Wolfheze. Dit kan niet anders betekenen dan dat hij al vroegtijdig ontslagen is uit het leger wegens psychiatrische problemen. Omdat dit voor hemzelf en zijn familie zeer pijnlijk moet zijn geweest, werd maar eufemistisch het woord 'gepensioneerd' gebruikt. Waaraan hij op 42-jarige leeftijd is overleden is niet bekend.

De tweede zoon van Pieter Stam was Willem Johan Frederik, geboren in 1890. Deze Willem was voorbestemd om één van de bedrijven van zijn vader, de stoomkoffiebranderij Probatum, over te nemen. Daartoe werd in 1927 een vennootschap opgericht bestaande uit vader en zoon Stam en een zekere Smulders. In 1932 traden twee van de drie vennoten uit het bedrijf en werd zoon Willem automatisch eigenaar. Hij dreef de zaak tot vlak na de oorlog. Hij is toen op 55-jarige leeftijd in Doetinchem overleden. Evenals zijn broer Gerrit was Willem niet getrouwd en was er geen opvolger voor het bedrijf. Het was de Doesburgse gemeentesecretaris die de Kamer van Koophandel moest berichten dat de zaak was opgeheven wegens het overlijden van de directeur. Aangezien een stoomkoffiebranderij in 1945 al een bedrijfssoort was met weinig toekomstperspectief, is het bedrijf toen opgeheven.

De enige dochter Maria Cornelia Elisabeth Stam is in 1892 geboren en was dus de jongste van het gezin. Zij is later getrouwd met de opvolger van het bedrijf van haar vader, Antonij Jan Brus, die hierna wordt besproken.

1908 Lodewijk Walters

Tussen 1908 en 1910 is het pand korte tijd in het bezit geweest van Lodewijk Walters, een handelsreiziger, van wie we niet veel weten. In 1910 verkocht deze het pand al weer aan Antonij Brus, die in 1913 Stams schoonzoon zou worden door het huwelijk met Maria Stam.

1910 Antonij Brus

Antonij Brus, die al sinds 1904 in Doesburg woonde, is in april 1914 getrouwd met Maria Cornelia Elisabeth Stam. Deze Maria was de dochter van Pieter Anthonie Cornelis Stam, de eigenaar van de zaak in granen en koloniale waren die Brus al in 1909 heeft overgenomen. Waarschijnlijk is deze Brus al vanaf 1904 bij Stam in dienst geweest en toen hij dan ook een serieuze relatie kreeg met de dochter van zijn baas, moet het plan zijn ontstaan om de zaak over te nemen resp. te erven.
In 1910 vinden we over Brus' bedrijf alleen een vermelding van een vierde prijs bij een etalagewedstrijd. Het lijkt erop dat Brus dan nog alleen de winkel in zijn bezit heeft. De eerste advertentie van de graanhandel Brus verschijnt in de Graafschapsbode van 7 januari 1911. De verkoop van het ochtendvoer voor kippen, waar voorganger Stam zoveel succes mee had, werd door Brus voortgezet.

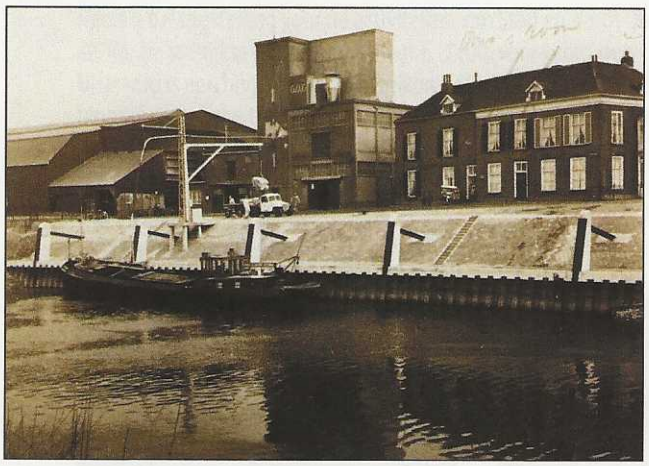

Het pand van Brus dat nu bekend staat als Kerkstraat 51/53 rond 1909. Er is op de foto slechts sprake van één etalageraam. Op dat raam staat nog de naam 'Stam', op de ruit boven de deur staat al 'A.J. Brus'. Blijkbaar woonde Brus al naast de zaak maar had Stam de winkel nog in beheer.
Foto: Stadsarchief Doesburg.

Latere advertenties geven aan dat Brus een veel uitgebreider assortiment aan granen en aanverwante artikelen verhandelde dan Stam ooit had gedaan. Hij deed dus beslist niet voor Stam onder. Niet alleen streefde hij altijd naar het nieuwste wat er te krijgen was, ook zijn manier van handeldrijven was - zeker voor die tijd - heel bijzonder. Hij verkocht bijvoorbeeld broodbakkersmeel van de Stoommeelfabriek Holland in Amsterdam en had bedongen dat hij het alleenverkooprecht had voor de hele Achterhoek en de Liemers. Brus plaatste in de loop der tijd honderden advertenties in de Graafschapsbode In 1920 verandert het bedrijf van Brus in een vennootschap met de naam 'Handelsvereeniging v.h. A.J. Brus'. Vennoot wordt David Gerrit Weevers die in de Ooipoortstraat een bedrijfsgebouw had. In 1933 werd de vennootschap opgeheven en ging Brus weer door als eenmanszaak.

Aangezien de meeste granen in bulk per schip over de IJssel werden aangevoerd, beschikte Brus ook over een pakhuis aan de Contre Escarpe. Wanneer hij dit pakhuis heeft laten bouwen of had aangekocht, is niet duidelijk. In de inschrijvingsacte van de Kamer van Koophandel blijkt dat op 1 december 1924 het pakhuis is uitgebreid met een betonijzeren graansilo. Brus laat daarbij trots aantekenen dat dit de eerste betonijzeren graansilo in Gelderland is. Bij dat pakhuis en de graansilo kocht hij tevens een woning zodat de vestiging aan de Kerkstraat voor de firma steeds minder belangrijk werd.

De al genoemde Stoommeelfabriek Holland uit Amsterdam bracht in 1924 een nieuw soort meel op de markt, het nefavo-meel. Het was uiteraard de bedoeling van Brus dat zoveel mogelijk bakkers in de hele regio over zouden stappen op dit nieuwe meel. Daartoe nodigde hij, in samenwerking met de fabriek, alle bakkers in de Achterhoek en de Liemers uit om op zijn kosten een dagje naar de fabriek in Amsterdam te gaan. Met diverse bussen gingen de bakkers naar deze stad waar ze getrakteerd werden op een lunch, een diner en diverse versnaperingen tussendoor. Dit werd zo bijzonder gevonden dat de Graafschapbode van 10 oktober 1924 er verslag van deed en er bijna een halve pagina aan wijdde. Het schoolreisjesplezier spatte ervan af. Tot 1929 heeft Brus de kruidenierswinkel in de Kerkstraat gehad, mogelijk gerund door zijn vrouw. In dat jaar echter verkocht hij de winkel aan Joseph Essing. Alleen het pakhuis aan de Boekholtstraat bleef nog in eigendom van zijn vrouw Maria. Zij was er geboren, had er haar hele leven gewoond en kon er blijkbaar maar moeilijk afstand van doen. Dat heeft echter niet lang geduurd want twee jaar later werd ook dit gedeelte aan Essing verkocht. Niet lang daarna moet Essing op de gevel in de Boekholtstraat de naam van Brus hebben laten overschilderen en er zijn eigen naam overheen hebben laten zetten.

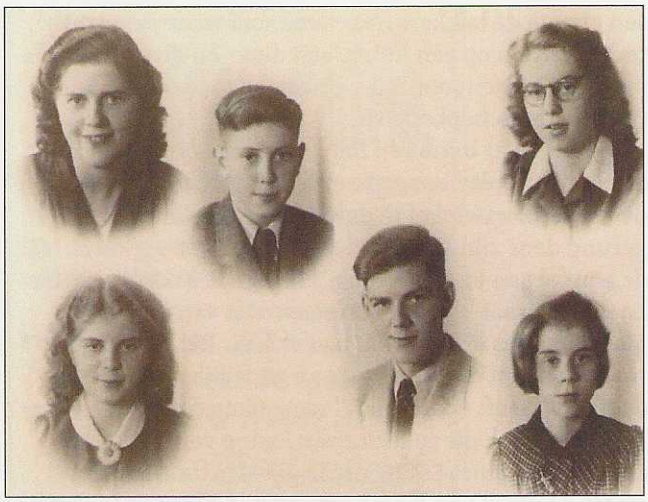

Pakhuis, graansilo en woonhuis van de familie Brus aan de Contre Escarpe. Op het moment dat de foto genomen is sierde het opschrift GOG, de Geldersch-Overijsselsche Graanhandel, de nieuwe eigenaar van het bedrijf, al de gevel.
Foto: Familiearchief Den Engelse, Norfolk, Engeland.

1931 Jos Essing

Essing kwam uit Silvolde en had daar al twee jaar een bakkerszaak gehad. Hij zette de kruidenierswinkel voort. Met zowel de kruidenierszaak aan de Kerkstraat als het pakhuis aan de Boekholtstraat had Essing ruimte over. Daarom besloot hij in 1943 om in een gedeelte van het pakhuis een cafébedrijf te beginnen. Daartoe werd van de drie grote deuren de middelste eruit gehaald. Dit werd de ingang van het café. Vandaag de dag is nog goed te zien dat de middelste deur veel nieuwer is dan de twee buitenste. Bovendien zijn in het metselwerk nog de restanten van de oude scharnieren te onderscheiden. Vervolgens werd in 1947 ook een, wat in het handelsregister genoemd werd, consumptie-ijsbereider gevestigd. Laten we zeggen een ijssalon. 'Een piepkleine, want je kon er niet zitten en je moest bij een luikje van buitenaf je ijsco bestellen', aldus mevrouw Buiting, die in de jaren '50 het buurmeisje van de familie Essing was. Tenslotte richtte Essing ook nog een 'kleinhandel tot verbruik bereide tabak' op in zijn kruidenierswinkel. Zo creëerde Essing een bedrijf met vier afdelingen. In de Boekholtstraat: een café (verlof A) en een ijssalon. In de Kerkstraat een levensmiddelenbedrijf en kleinhandel in tabakswaren.

In 1952 sterft Essing plotseling aan een hartverlamming. Hij is dan bijna 50 jaar. Zijn vrouw Johanna van der Zande neemt de winkel over maar overlijdt ruim één jaar later aan een ernstige ziekte. Zij is dan nog maar 54 jaar. Vervolgens nemen de vier oudste kinderen Bep, Jos, Wil en Ans het bedrijf over.
Zij geven de volmacht om het bedrijf uit te oefenen aan de oudste zus Bep, die de winkel al een tijd lang draaiende had gehouden. In 1962, toen Bep 35 jaar was, besloot zij en haar man Henk Kupers de winkel te verkopen. De reden was dat Henk het werk in de winkel fysiek niet meer aan kon. Als 10-jarige was hij aangereden door een vrachtauto en hij had daarna altijd last van zijn rug gehouden. Omdat er in een winkel veel en zwaar getild moet worden, was dit dus niet meer vol te houden.

De kinderen van Jos en Annetje Essing. Bovenste rij van links naar rechts: Bep, Jos en Wil. Onderste rij Ans, Henry en Riet. Foto: Familiearchief Rob Kupers.

A.J. Polman koopt de zaak in 1962 van het echtpaar Kupers-Essing. Deze Polman was in 1899 geboren en was dus bij aankoop al 63 jaar. Het zal dus niet verbazen dat hij de winkel al na twee jaar weer doorverkocht en wel aan de wed. F.J.C. Verheij-Gerritsen en H.J.G. Verheij. Toch heeft Polman in deze twee jaar nog iets aan het winkelbedrijf toegevoegd. In 1963 is hij ook ijzerwaren en gereedschap gaan verkopen.
Hoe lang het café en de ijssalon nog bestaan hebben is onbekend. Vivo Verheij was tot in de jaren '80 een begrip in Doesburg.

Daarna kwam er een witgoedketen in. Op het moment van het samenstellen van deze bijdrage staat het pand leeg.

De heropening van het levensmiddelenbedrijf nadat Bep Essing samen met haar man Henk Kupers een flinke verbouwing had doorgevoerd. Foto: Familiearchief Rob Kupers.

STAD EN AMBT DOESBORGH heeft veel, heel veel te bieden...

Het was in de Tweede Wereldoorlog (1943) dat de basis werd gelegd voor de vereniging Stad en Ambt Doesborgh. Opperwachtmeester Lambert Westera begon met het verzamelen van historisch waardevol materiaal en maakte daarmee een begin voor de latere collectie van Streekmuseum De Roode Tooren, Roggestraat 9-11-13 te Doesburg.
Het duurde echter tot 1950 voor dat tot de officiële oprichting werd overgegaan. Er werd vastgelegd dat het oude Richterambt Doesborgh (in 1340 Doesburg, Angerlo, Bingerden, Giesbeek, Lathum, Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Eldrik, Hummelo en Olburgen), het werkgebied van de vereniging vormde.

De bescheiden ruimte die de vereniging destijds ter beschikking kreeg (een kleine oudheidkamer op de zolder van het stadhuis te Doesburg), was er min of meer de oorzaak van dat men al snel alleen maar op papier bestond.
In 1969 kwam daarin sterk verandering. De historische verzameling kon worden tentoongesteld in een benedenruimte van het Doesburgse stadhuis. Hierdoor ontstond een nieuw enthousiasme en werd er meer tijd en energie besteed aan de activiteiten van de vereniging en vooral aan de uitbreiding van de verzameling. Er werden exposities georganiseerd, lezingen en excursies gehouden en werkgroepen opgericht. Voorts verscheen er een aantal eigen publicaties. Het ledental ging groeien!

De museumverzameling groeide ook en de noodzaak voor een ruimer onderkomen diende zich al snel aan. Men was dan ook bijzonder verheugd over het feit dat in 1977 het voormalige politiebureau in Doesburg kon worden aangekocht en geschikt gemaakt kon worden als museum. Dit eigen onderkomen gaf opnieuw een impuls aan de diverse activiteiten van Stad en Ambt Doesborgh en het museum, hetgeen zelfs resulteerde in een verdere uitbreiding van het museum in 1987 door de aankoop van het naastgelegen pand.
Zo ontstond het huidige complex Roggestraat 9-11-13: Streekmuseum De Roode Tooren.

De vereniging houdt zich thans o.a. bezig met:
- het organiseren van lezingen, excursies, filmavonden, vestingwandelingen en af en toe cursussen voor de leden;
- het uitgeven van publicaties in een eigen reeks monografieën (inmiddels 13 uitgaven);
- het regelmatig informeren van de leden via informatiebulletins;
- het stimuleren van onderzoek door de instelling van werkgroepen, o.a. op het gebied van vogelstudie en archiefonderzoek;
- de exploitatie van Streekmuseum De Roode Tooren (circa 15.000 bezoekers per jaar);
- het organiseren van wisselende tentoonstellingen (inmiddels ruim 140), soms met beeldpresentaties en educatieve programma's;
- het jaarlijks aandacht besteden aan de Doesburgse 'Stolpersteine'.

In Streekmuseum De Roode Tooren wordt in meerdere ruimten aandacht besteed aan o.a. archeologie, pleistocene zoogdieren, stadshistorie, vestinggeschiedenis, handel en ambacht, Doesburgs zilver, religie, een kruidenierswinkel uit 1890/1935, een werkende tabakskerverij uit 1894 en schilderijen/stadsgezichten vanaf het begin van de 19e eeuw. Voorts vinden er jaarlijks exposities plaats. Bijzonder is de Theo Colenbrandersalon. Colenbrander was de eerste industrieel vormgever van ons land. Zijn werk staat internationaal in hoog aanzien. Colenbrander werd in 1841 te Doesburg geboren en overleed in 1930 te Laag-Keppel.

Heeft u belangstelling voor de activiteiten van Stad en Ambt Doesborgh of wilt u De Roode Tooren ondersteunen, meldt u zich dan aan als lid. De jaarlijkse bijdrage bedraagt € 20,00, voor echtparen € 25,00, voor gezinnen € 30,00 en voor bedrijven/instellingen € 50,00. Uiteraard is een hogere bijdrage welkom. Alle nieuwe leden krijgen als welkomstgeschenk de recent door de vereniging uitgegeven biografie van Theo Colenbrander (224 pagina's, gebonden!). Aanmelden kan in het museum of via info@deroodetooren.nl.

Het is de moeite waard, immers...

STAD EN AMBT DOESBORGH heeft veel, heel veel te bieden...

